

Presenting a Model of Association between Cyberspace Addiction and Alexithymia with the Mediating role of Aggression in Students of Shahed High Schools in Shiraz

Akbar Rezaeefard¹| Fatemeh Hooshyar²| Ayatola Karimi Baghmalek³| Mehran Hooshyar⁴| Mahsa Ahmadi⁵

1. Assistant Professor, Department of Psychology and Counseling Education, Farhangian University, Tehran, Iran
2. Doctor of Counseling, Lecturer, Shiraz University of Education, Shiraz, Iran.
3. Corresponding Author: Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran. Email: ayat191@gmail.com
4. Master of Educational Management, Islamic Azad University, Marvdasht Branch, Marvdasht, Iran.
5. Master of Department of Psychology, Kho. C., Islamic Azad University, Khomeinishahr, Iran

Volume info

Vol. 17
Series: 66
Summer 2026
P.P: 53-84

Article Type

Research Paper

Article History

Received:
2025-12-07
Revised:
2026-06-13
Accepted:
2026-07-14
Published:
2026-07-23

ISSN – E-ISSN

ISSN: 2588-5162
E-ISSN: 2645-517X

Abstract

The present study aimed to present a model of association between cyberspace addiction and alexithymia with the mediating role of aggression in students of Shahed High Schools in Shiraz. The present design was a correlation design through path analysis. In the present study, the statistical population included all students in Shahed High Schools in Shiraz, of whom 260 were selected as a sample through cluster random sampling. The data collection tools in this study included the Toronto Alexithymia Scale by Taylor, Bagby, and Parker (1994), Young's Internet Addiction Test (1998), and Bass and Perry's Aggression Questionnaire (1992). Data analysis was performed using the Pearson correlation method through path analysis using SPSS version 27 and AMOS version 26 software. The findings showed that the relationship model between cyberspace addiction and alexithymia with the mediating role of aggression in high school students of Shahed Shiraz was feasible and had a good fit. The results also showed that there is a significant relationship between aggression and alexithymia (0.231) ($P < 0.001$). Cyberspace addiction had no significant relationship with alexithymia (0.041) and cyberspace addiction had a significant positive relationship with aggression ($P < 0.001$).

Keywords: Cyberspace Addiction, Alexithymia, Aggression

Cite this Article: Rezaeefard, A., Hooshyar, F., Karimi Baghmalek, A., Hooshyar, M., & Ahmadi, M. (2026). Presenting a Model of Association between Cyberspace Addiction and Alexithymia with the Mediating role of Aggression in Students of Shahed High Schools in Shiraz, 17(66), 53-84. [Dor: 20.1001.1.25885162.1405.17.2.3.1](https://doi.org/10.1001.1.25885162.1405.17.2.3.1)

Publisher: Imam Hossein University.

© The Author(s).

ارائه مدل ارتباطی بین اعتیاد به فضای مجازی و ناگویی خلقی با نقش واسطه‌ای

پرخاشگری در دانش‌آموزان دبیرستان‌های شاهد شیراز

اکبر رضایی فرد^۱ | فاطمه هوشیار^۲ | آیت‌اله کریمی باغملک^۳ | مهران هوشیار^۳ | مهسا احمدی^۴

۱. استادیار، گروه آموزش روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

۲. دکترای مشاوره، مدرس دانشگاه فرهنگیان شیراز، شیراز، ایران.

۳. نویسنده مسئول: استادیار، گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان ایران، تهران، ایران. رایانامه: ayat191@gmail.com

۴. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، مرودشت، ایران

۵. کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، ایران

چکیده

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل ارتباطی بین اعتیاد به فضای مجازی و ناگویی خلقی با نقش واسطه‌ای پرخاشگری در دانش‌آموزان دبیرستان‌های شاهد شیراز انجام شد. طرح حاضر، از نوع طرح همبستگی، از طریق تحلیل مسیر بود. در پژوهش حاضر، جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان در دبیرستان‌های شاهد شیراز بود که به صورت تصادفی خوشه‌ای تعداد ۲۶۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش شامل مقیاس ناگویی خلقی تورنتو توسط تیلور، بگبی و پارکر (۱۹۹۴)، آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۸) و پرسش‌نامه پرخاشگری باس و پری (۱۹۹۲) بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با روش همبستگی پیرسون از طریق تحلیل مسیر با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS و ویراست ۲۷ و AMOS و ویراست ۲۶ انجام شد. یافته‌ها نشان داد مدل ارتباطی بین اعتیاد به فضای مجازی و ناگویی خلقی با نقش واسطه‌ای پرخاشگری در دانش‌آموزان دبیرستان‌های شاهد شیراز قابلیت ارائه داشته و از برازش مطلوبی برخوردار بود. همچنین نتایج نشان داد بین پرخاشگری و ناگویی خلقی (۰/۲۳۱) رابطه معناداری وجود دارد ($P < ۰/۰۰۱$). اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی (۰/۰۴۱) رابطه معناداری نداشت و اعتیاد به فضای مجازی با پرخاشگری رابطه مثبت معنادار داشت ($P < ۰/۰۰۱$).

کلیدواژه‌ها: اعتیاد به فضای مجازی، ناگویی خلقی، پرخاشگری

سال و شماره

سال ۱۷، پیاپی: ۶۶

تابستان ۱۴۰۵

صص: ۸۴-۵۳

نوع مقاله

مقاله پژوهشی

سابقه مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۹/۱۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۳/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۴/۲۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۵/۰۱

شابا چاپی و الکترونیکی

شابا چاپی: ۵۱۶۲-۲۵۸۸

الکترونیکی: ۵۱۷X-۲۶۴۵

استناد: رضایی فرد، اکبر، هوشیار، فاطمه، کریمی باغملک، آیت‌اله، هوشیار، مهران، احمدی، مهسا. (۱۴۰۵).

ارائه مدل ارتباطی بین اعتیاد به فضای مجازی و ناگویی خلقی با نقش واسطه‌ای پرخاشگری در دانش‌آموزان

دبیرستان‌های شاهد شیراز، ۱۷ (۶۶)، ۸۴-۵۳.

Dor: 20.1001.1.25885162.1405.17.2.3.1

ناشر: دانشگاه جام امام حسین (ع). نویسندگان.

مقدمه و بیان مساله

پیشرفت مداوم فناوری و سهولت دسترسی به آن بدون نظارت یا محدودیت، کاربران را با چالش‌های قابل توجهی روبرو کرده و خطراتی را که ممکن است با آن مواجه شوند، افزایش داده است، به ویژه در میان جوانان و نوجوانان که بیشترین استفاده از این فناوری را دارند. این امر منجر به ظهور رفتارهای اعتیادآور مختلف شده است و به دلیل تأثیر آن بر روابط اجتماعی و رفتار فردی، توجه جدی به این پدیده را ضروری می‌سازد (دربال و ذکراوی^۱، ۲۰۲۵).

با افزایش دسترسی به تلفن‌های هوشمند و اینترنت، نوع جدیدی از اعتیاد به نام اعتیاد به فضای مجازی ظهور کرده است که با نیاز مداوم به استفاده از تلفن هوشمند حتی هنگام برقراری ارتباط با دیگران مشخص می‌شود. این پدیده پیامدهای جدی روانی، اجتماعی و رفتاری دارد که بر رشد نوجوانان و جوانان تأثیر می‌گذارد. این موضوع مورد توجه جامعه علمی مدرن در سراسر جهان است (هانان^۲ و همکاران، ۲۰۲۵).

از جمله متغیرهایی که می‌تواند به‌طور مثبت، اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند ناگویی خلقی است، بر این اساس با کاهش ناگویی خلقی می‌توان ابتلا به اعتیاد اینترنتی را کاهش داد (ذوقی، ۱۴۰۱).

ناگویی خلقی یک وضعیت تحت بالینی است که با مشکلات در شناسایی و توصیف احساسات خود و یک سبک شناختی بیرون‌گرا همراه است (رحیمی کلیشادی، ۱۴۰۳). به‌باور کینگ^۳ و همکاران (۱۹۹۲) ناگویی خلقی عدم ابراز هیجانها به دلیل نارسایی در توانایی پردازش و تنظیم هیجانها یا بازداری آگاهانه ابرازگری هیجانی است و از این رو آنان ناگویی خلقی را ساختاری دانسته‌اند که با کنترل هیجانی ارتباط دارد (موسوی، علیزاده چهار، یآوری کرمانی و پورحسین، ۱۳۹۳). ناگویی خلقی به‌طور معمول در جمعیت عمومی توزیع می‌شود و حدود ۱۰٪ از افراد به‌طور مشکل‌دار، سطوح بالایی از ناگویی خلقی را دارند. در واقع، ناگویی خلقی به

1. Darbal and Zakrawi

2. Hanahan

3. King

عنوان یک عامل خطر مهم فراتشخیصی برای انواع آسیب شناسی های روانی مبتنی بر هیجان، از جمله افسردگی، اختلالات اضطرابی، اختلالات خوردن، اختلالات روان تنی، اختلالات شخصیتی، و مصرف مواد تثبیت شده است و به نظر می رسد بیشتر این رابطه، بین ناگویی خلقی و خطر آسیب شناسی روانی با کمبودهای تنظیم هیجان مرتبط با ناگویی خلقی است، به طوری که ناگویی خلقی می تواند تنظیم هیجانی را مختل کند و افراد را مستعد ابتلا به اختلالاتی با سطوح عاطفی نامنظم کند (پریک^۱ و همکاران، ۲۰۲۴). ناگویی خلقی با مشکلات الف) شناسایی توصیف و انتقال احساسات خود (ب) تمایز دادن آنها از احساسات بدنی غیر مرتبط با، عاطفه ج) آگاهی عاطفی مربوط به علائم روان تنی و د) تخیل، رؤیاپردازی و درون نگری مشخص می شود. اخیراً مشخص شده است که ۵ تا ۱۹ از افراد مبتلا به ناگویی خلقی هستند. افراد با ناگویی خلقی شدید در کنار آمدن با عوامل استرس زای روزانه اختلال عملکرد بیشتری دارند (قاسمی، ۱۴۰۴).

یکی از ابزارهایی که افراد مبتلا به ناگویی خلقی برای بیان احساساتشان از آن استفاده می کنند پرخاشگری است، طوری که این افراد دست به فعالیت های غیر کلامی مخرب می زنند (کیانی و همکاران، ۱۴۰۱).

پرخاشگری به هر گونه رفتار کلامی و فیزیکی که به قصد آسیب و صدمه رساندن به دیگران صورت میگیرد اطلاق میشود (حسین پور، ناصری و جمشیدی انگاس، ۱۳۹۴). پرخاشگری، که با رفتارهایی با هدف آسیب رساندن یا اعمال سلطه مشخص می شود، یک مسئله مهم بهداشت عمومی است که پیامدهای عمیقی برای رفاه فردی و اجتماعی دارد (سیما^۲ و همکاران، ۲۰۲۵). با توجه به تأثیر گسترده آن، درک جامعی از پرخاشگری و شناخت ماهیت چند عاملی آن که تحت تأثیر عوامل بیولوژیکی، روانشناختی و محیطی است، مهم است در مدارس اکثراً همه روزه زد و خورد در بین دانش آموزان مشاهده میشود که علت اصلی زد و خورد آنها رفتارهای پرخاشگرانه است، دانش آموزان پرخاشگر اغلب تنبیه انضباطی میشوند. در اصل آنها قدرت مهار رفتار خود را ندارند و آداب و رسوم، قوانین اجتماعی و جامعه ای را که در آن زندگی می کنند را نادیده می

1. Preece

2. Cima

گیرند. همین رفتارهای آنها سبب مراجعه والدین به مدارس خواهد شد و در بسیاری از موارد بین مدیران مدرسه و والدین این کودکان نیز درگیری ایجاد می شود و سبب اخراج آنها از مدرسه خواهد شد (دای^۱ و همکاران، ۲۰۲۵). پرخاشگری، واکنش^۲ است که در کودکان و نوجوانان به شکل های مختلف بروز میکند و از جمله مشکلات تحولی در نوجوانان محسوب میشود (شعبانپور و حسین پور، ۱۳۹۸).

در راستای پژوهش رستمی ترزئق و همکاران (۱۴۰۴) نشان دادند ناگویی خلقی در پیش بینی اعتیاد به شبکه های اجتماعی در دانش آموزان نقش دارد. اکبری بلوطبنگان و همکاران (۱۴۰۳) دریافتند قلدری مجازی اثر مثبت، مستقیم و معنی داری بر ناگویی هیجانی و اعتیاد به اینترنت داشت. همچنین ناگویی هیجانی نقش میانجی گر در رابطه بین قلدری مجازی با اعتیاد به اینترنت داشته است. قلی پور (۱۴۰۲) دریافتند بین اعتیاد به فضای مجازی و بروز پرخاشگری رابطه وجود دارد. وانگ^۲ و همکاران (۲۰۲۵) دریافتند بین آسیب های دوران کودکی و اعتیاد به اینترنت در نوجوانان مبتلا به افسردگی با نقش واسطه ای بی خوابی و الکسیتیمیا رابطه مثبت وجود داشت. یی^۳ و همکاران (۲۰۲۵) دریافتند که اختلالات عاطفی مانند دشواری در توصیف احساسات، عوامل خطر بالقوه اعتیاد به اینترنت دانشجویان هستند. شی و لی^۴ (۲۰۲۵) دریافتند همبستگی معنی داری بین قلدری در مدرسه، افسردگی و اعتیاد به اینترنت وجود داشت. لی و همکاران (۲۰۲۵) دریافتند قلدری در مدرسه با اعتیاد به اینترنت همبستگی مثبت داشت. ران^۵ و همکاران (۲۰۲۵) دریافتند بین استفاده مشکل ساز از اینترنت و پرخاشگری در دانش آموزان راهنمایی چینی با میانجی گری ارتباط اجتماعی واقعی رابطه وجود داشت. داگتکین^۶ و همکاران (۲۰۲۵) دریافتند همبستگی های معناداری بین اعتیاد به اینترنت والد-کودک و پرخاشگری وجود دارد. پرامودو

1. Dai
2. Wang
3. Yi
4. She, Li
5. Ran
6. DAĞTEKİN

وانیتا^۱ (۲۰۲۵) دریافتند بین الکسیتایمیا، نوموفوبیا، اعتیاد به اینترنت و اعتیاد به تلفن های هوشمند در عصر دیجیتال رابطه وجود داشت.

مطالعه اعتیاد به فضای مجازی از اهمیت بالایی برخوردار است، زیرا این پدیده می تواند تأثیرات منفی گسترده ای بر ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی داشته باشد، اعتیاد به فضای مجازی و اینترنت باعث می شود تا دانش آموز وابسته به اینترنت و فضای مجازی نتواند وظایف تحصیلی خود را درست انجام دهد. بسیاری از نوجوانان در مدرسه حداقل یکبار در هفته احساس غمگینی، عزت نفس پایین و افسردگی دارند که این موارد منجر به بروز ناگویی خلقی و پرخاشگری می شوند و دانش آموز برای رهایی از این بحران ها چاره ای جز پناه بردن به فضای مجازی نخواهد داشت. استفاده بی رویه و نادرست از فضای مجازی و عدم مدیریت زمان در استفاده از فضای مجازی و اینترنت دانش آموز را به این موضوع وابسته می کند که مسلما تبعات و آثار آن جبران ناپذیر خواهد بود. با توجه به مطالب بیان شده و وجود خلأ پژوهشی در زمینه ارائه مدل ارتباطی بین اعتیاد به فضای مجازی و ناگویی خلقی با نقش واسطه ای پرخاشگری در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز این پژوهش با هدف پاسخ گویی به این سوال پژوهشی انجام شد: آیا مدل ارتباطی بین اعتیاد به فضای مجازی و ناگویی خلقی با نقش واسطه ای پرخاشگری در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز از برآزش مطلوب برخوردار است؟

مبانی نظری

راهنمای تشخیصی و آماری اختلال های روانی در سال ۲۰۱۱ اعتیاد به اینترنت را جز مجموعه اختلال کنترل تکانه قرار داده است (تولاسیوویچ^۲، ۲۰۲۴). یانگ^۳ (۲۰۰۹) به جای واژه اعتیاد به اینترنت استفاده بیمارگونه از اینترنت را مطرح کرده است که علائم آن شامل افکار و سواس گونه نسبت به اینترنت، کنترل تکانه کاهش یافته، ناتوان ماندن از جلوگیری استفاده از اینترنت و اینترنت را به عنوان تنها دوست شناختن است. اعتیاد به اینترنت نشان دهنده یک نوع از وابستگی رفتاری به

1. Pramod, Vanita

2. Tulasiewicz

3. Young

اینترنت است که همراه با ویژگی‌هایی همچون افسردگی، درونگرایی، خجالتی بودن، تنهایی، حوصله نداشتن، احساس ترس، بیش‌فعالی و اضطراب اجتماعی است، همچنین اعتیاد به اینترنت می‌تواند مشکلاتی همچون مشکلات ارتباطی، شغلی، اجتماعی و مشکلاتی در رابطه با سلامت جسم و روان مثل افسردگی، تنهایی، عزت نفس پایین و اضطراب به همراه آورد (بابی^۱ و همکاران، ۲۰۲۵).

ناگویی هیجانی (ناگویی خلقی)، یک سازه شناختی و هیجانی^۲ است که به عنوان فقدان خودآگاهی هیجانی توصیف می‌شود (فیدلر^۳ و همکاران، ۲۰۲۵). در واقع ناگویی هیجانی به نارسایی در تجربه، بیان و تنظیم هیجان‌ها اطلاق می‌شود. در دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، سیفنیوس و نمیا^۴ ملاحظه کردند، بیمارانی که معمولاً شکایات روان‌تنی داشتند، دشواری‌های بسیاری برای صحبت کردن در مورد هیجان‌اتشان دارند. این بیماران وضعیت چهره‌ای سنگی و سرد داشتند. روی جزئیات تمرکز می‌کردند و زندگی تخیلی ضعیفی داشتند. در سال ۱۹۷۲، این متغیر روان‌شناختی مشکل از دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات و جهت‌گیری فکری بیرونی است. این مشخصه‌ها که سازه ناتوانی هیجانی را تشکیل می‌دهند، بیانگر نقایصی در پردازش شناختی و تنظیم هیجان‌ات می‌باشند، بخصوص در شرایطی که انجام یک تکلیف چندان آسان نیست (کیاتینگ^۵، ۲۰۲۴). ناگویی خلقی سازه‌ای روان‌شناختی است که آن را می‌توان به دو بعد شناختی و خلقی تقسیم کرد. بعد شناختی آن با مشکلاتی در تشخیص، ابراز کلامی و تحلیل احساسات مشخص می‌شود و بعد خلقی آن کاهش سطوح تجارب و تصویرسازی ذهنی از هیجانات را شامل می‌شود (پریس و سیکا^۶، ۲۰۲۴).

پرخاشگری در حالت بین‌گروهی، نهایتاً به معنای مقابله بین افراد است ولی علت رفتار پرخاشگری آمیز افراد به خاطر منافع گروه‌هایشان می‌باشد که اهمیت بیشتری نسبت به منافع فردی

1. Bibi
2. cognitive and emotional structures
3. Fiedler
4. Sifneos & Nemia
5. Keating
6. Preece, Sikka

آنها دارد. عموماً، پرخاشگری بین فردی، در حالتی روی می دهد که افراد قبل از درگیری، همدیگر را تا حدودی می شناسند، اما در حالت پرخاشگری بین گروهی این آشنایی کمتر وجود دارد پرخاشگری، رفتاری است که برای آسیب رساندن به دیگری از کسی سر می زند و دامنه آن از تحقیر و توهین، تجاوز و ضرب و جرح تا تخریب اموال و دارایی و قتل گسترده است (سیان^۱، ۲۰۲۴). پرخاشگری یکی از اختلالات مهم در روانشناسی بالینی و روانپزشکی است. حدود یک سوم تا نیمی از مراجعین کاندگان به مراکز روانشناسی و روانپزشکی، مشکلات پرخاشگری و رفتارهای ضداجتماعی دارند. کودکان مبتلا، به شدت در معرض طرد همسالان، عملکرد ضعیف تحصیلی و افزایش تدریجی رفتار پرخاشگرانه (پترسون و همکاران^۲، ۱۹۹۲) و همچنین آمادگی ابتلا به اختلالهای خلقی، مصرف مواد، بزهکاری و اختلال شخصیت اجتماعی در بزرگسالی هستند (ریبس-اینستا و بندورا^۳، ۲۰۲۴).

پیشینه تحقیق

رستمی ترزق و همکاران (۱۴۰۴) پژوهشی با هدف پیش بینی اعتیاد دانش آموزان به شبکه های اجتماعی، بر اساس اهمال کاری تحصیلی و طرحواره های ناسازگار اولیه، با در نظر گرفتن نقش میانجیگری ناگویی خلقی انجام دادند. جامعه آماری دربردارنده تمامی دانش آموزان دختر متوسطه دوم آموزش و پرورش کرج در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بوده است. با روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای و ساده، ۳۹۰ نفر از دانش آموزان برای نمونه پژوهشی انتخاب شدند. نتایج نشان می دهد اهمال کاری تحصیلی و طرحواره های ناسازگار اولیه رابطه مستقیم مثبت و معناداری با ناگویی خلقی و اعتیاد به شبکه های اجتماعی دارند. همچنین، نتایج تحلیل مسیر نشان از برآزش خوب الگوی نهایی پژوهش دارد؛ به صورتی که اهمال کاری تحصیلی و طرحواره های ناسازگار اولیه، غیرمستقیم از طریق نقش میانجی ناگویی خلقی، اعتیاد به شبکه های اجتماعی را به صورت مثبت و

1. Siann
2. Patterson, Reed and Dishion
3. Ribes-Inesta, Bandura

معنی‌داری پیش‌بینی کرده‌اند. نتایج نشانگر نقش مهم ناگویی خلقی در پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان است.

اکبری بلوطینگان و همکاران (۱۴۰۳) پژوهشی با هدف ارائه مدل حرمت خود و اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان مدارس متوسطه بر اساس قلدری مجازی با نقش میانجی گر ناگویی هیجانی انجام دادند. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر مدارس متوسطه دوم شهر یاسوج شهر یاسوج در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود. تعداد ۲۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. نتایج نشان داد قلدری مجازی اثر مثبت، مستقیم و معنی‌داری بر ناگویی هیجانی و اعتیاد به اینترنت و اثر منفی، مستقیم و معنی‌داری بر حرمت خود داشت. همچنین ناگویی هیجانی نقش میانجی گر در رابطه بین قلدری مجازی با حرمت خود و اعتیاد به اینترنت داشته است.

قلی‌پور (۱۴۰۲) پژوهشی با هدف رابطه بین اعتیاد به فضای مجازی و بروز پرخاشگری در دانش‌آموزان شهر تهران انجام داد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان شهر تهران بودند که تعداد ۱۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند نتایج نشان داد بین اعتیاد به اینترنت و پرخاشگری دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد که این بدین معناست که هر چه فرد اعتیاد بیشتری به اعتیاد داشته باشد به همان میزان پرخاشگری بیشتری بروز می‌دهد.

وانگ^۱ و همکاران (۲۰۲۵) پژوهشی با هدف این مطالعه بررسی روابط متقابل بین اعتیاد به اینترنت، قربانی شدن در فضای مجازی و الکسی تایمیا در نوجوانان دبیرستانی در ترکیه با تأکید بر نقش جنسیت انجام دادند. نتایج: همبستگی مثبت متوسطی بین نمرات کل YIAT-SF و TAS-20 وجود داشت. نمرات کل YIAT-SF و TAS-20 با نمره CVS همبستگی مثبت داشتند. نتایج نشان داد که جنسیت به طور قابل توجهی بر ابعاد الکسی تایمیا، به ویژه در دشواری در شناسایی احساسات و دشواری در توصیف احساسات تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این، مشخص شد که DDF

1. Wang

تأثیر قابل توجهی بر قربانی شدن در فضای مجازی دارد به طور قابل توجهی بر اعتیاد به اینترنت تأثیر می‌گذارد.

یی^۱ و همکاران (۲۰۲۵) پژوهشی با هدف رابطه بین اجتناب تجربی، اضطراب، دشواری در توصیف احساسات و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان دانشگاه: یک مدل میانجیگری تعدیل شده انجام دادند. نتایج نشان داد که اجتناب تجربی به طور قابل توجهی اعتیاد به اینترنت را در بین دانشجویان دانشگاه پیش‌بینی می‌کند، و اضطراب واسطه رابطه بین اجتناب تجربی و اعتیاد به اینترنت است. علاوه بر این، دشواری در توصیف احساسات، رابطه بین اجتناب تجربی و اضطراب را تعدیل می‌کند. این یافته‌ها همچنین نشان می‌دهد که اختلالات عاطفی مانند اجتناب تجربی، اضطراب و دشواری در توصیف احساسات، عوامل خطر بالقوه اعتیاد به اینترنت دانشجویان دانشگاه هستند.

شی و لی^۲ (۲۰۲۵) پژوهشی با هدف ارتباط بین قلدری در مدرسه و اعتیاد به اینترنت در بین نوجوانان جنوب شرقی چین: یک مدل میانجیگری تعدیل شده با افسردگی و سیگار کشیدن انجام دادند. یک مطالعه مقطعی در استان گوانگدونگ در جنوب شرقی چین در ژوئن ۲۰۲۱ انجام شد. نتایج نشان داد همبستگی معنی‌داری بین قلدری در مدرسه، افسردگی و اعتیاد به اینترنت وجود داشت. قلدری در مدرسه اثرات مستقیمی بر اعتیاد به اینترنت دارد. افسردگی تا حدی ارتباط بین قلدری در مدرسه و اعتیاد به اینترنت را میانجی‌گری کرد، با اندازه اثر واسطه‌ای ۳۶٫۵٪. و سیگار کشیدن نقش تعدیل‌کننده‌ای بین قلدری در مدرسه و افسردگی ایفا کرد.

لی و همکاران (۲۰۲۵) پژوهشی با هدف ارتباط بین قلدری در مدرسه و اعتیاد به اینترنت در بین نوجوانان: یک مدل میانجیگری تعدیل شده انجام دادند. برای این مطالعه، یک بررسی مقطعی در بین ۸۲۸۷۳ دانش‌آموز راهنمایی و دبیرستان، دانشجویان دانشگاه و کالج در استان سیچوان چین انجام شد. نتایج نشان داد قلدری در مدرسه با اعتیاد به اینترنت همبستگی مثبت داشت و علائم افسردگی و اضطراب به ترتیب تا حدی واسطه اعتیاد به اینترنت بودند. انگ بیماری روانی به

1. Yi

2. She, Li

طور قابل توجهی این رابطه را تعدیل کرد و ارتباط قوی‌تری را بین قلدری در مدرسه، علائم افسردگی و اضطراب و اعتیاد به اینترنت برای نوجوانانی که سطوح بالاتری از انگ اجتماعی داشتند، آشکار کرد.

ران^۱ و همکاران (۲۰۲۵) پژوهشی با هدف استفاده مشکل‌ساز از اینترنت و پرخاشگری در دانش‌آموزان راهنمایی چینی: اثر میانجی‌گری ارتباط اجتماعی واقعی انجام دادند. از داده‌های مقطعی یک نظرسنجی بزرگ که بین دانش‌آموزان دوره راهنمایی در چهار استان چین بین سپتامبر ۲۰۲۲ و مارس ۲۰۲۳ انجام شد، استفاده کردند. نتایج نشان داد دانش‌آموزانی که استفاده مشکل‌ساز از اینترنت را تجربه کرده‌اند، در مقایسه با دانش‌آموزانی که استفاده مشکل‌ساز از اینترنت را تجربه نکرده‌اند، نمرات به‌طور قابل توجهی بالاتری در پرخاشگری دارند که نشان‌دهنده سطح پرخاشگری است. به‌طور خاص، هر چهار بعد پرخاشگری - پرخاشگری کلامی، پرخاشگری فیزیکی، خصومت و خشم - در گروه استفاده مشکل‌ساز از اینترنت افزایش یافته بود. علاوه بر این، ارتباط اجتماعی واقعی در بین افراد مبتلا به استفاده مشکل‌ساز از اینترنت به‌طور قابل توجهی کاهش یافته بود. نکته قابل توجه این است که ارتباط اجتماعی واقعی به‌طور قابل توجهی رابطه بین استفاده مشکل‌ساز از اینترنت و پرخاشگری را میانجی‌گری می‌کند و ۱۸٫۸۹٪ از کل اثر را تشکیل می‌دهد. در میان چهار بُعد پرخاشگری، اثر واسطه‌ای ارتباط اجتماعی واقعی برای خصومت قوی‌ترین بود و پس از آن خشم و پرخاشگری فیزیکی قرار داشتند و ضعیف‌ترین اثر برای پرخاشگری کلامی مشاهده شد.

داگتکین^۲ و همکاران (۲۰۲۵) پژوهشی با هدف بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت و رفتارهای پرخاشگرانه در افراد دارای نیازهای ویژه (ارزیابی والدین) انجام دادند. در این مطالعه از یک مدل همبستگی پیمایشی استفاده شد. والدین (مادر یا پدر) ۲۳۹ فرد دارای نیازهای ویژه که در سال تحصیلی ۲۰۲۲-۲۰۲۳ در مدارس و مؤسسات آموزش ویژه ثبت‌نام کرده بودند، در این تحقیق شرکت کردند. نتایج این مطالعه نشان داد که سطح اعتیاد به اینترنت افراد دارای نیازهای ویژه بر

1. Ran

2. DAĞTEKİN

اساس نمرات کل مقیاس اعتیاد به اینترنت والدین-کودک پایین است، اما زیرمقیاس دشواری در کنترل این مقیاس بالا بود. نمرات کل مقیاس پرخاشگری برای فرم والدین کودکان در حد متوسط بود، در حالی که نمرات زیرمقیاس پرخاشگری کلامی این مقیاس بالا بود. همبستگی‌های معناداری بین مقیاس اعتیاد به اینترنت والد-کودک و مقیاس پرخاشگری برای فرم والدین کودکان و زیرمقیاس‌های آن یافت شد. همچنین مشخص شد که نمرات زیرمقیاس کناره‌گیری از مقیاس اعتیاد به اینترنت والد-کودک، نمرات مقیاس پرخاشگری برای فرم والدین کودکان را پیش‌بینی می‌کند.

پرامود و وانیتا^(۲۰۲۵) پژوهشی با هدف بررسی رابطه بین الکسیتایمیا، نوموفوبیا، اعتیاد به اینترنت و اعتیاد به تلفن‌های هوشمند در عصر دیجیتال انجام دادند. نتایج نشان داد پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تحت تأثیر اشتغال ذهنی به دنیای دیجیتال قرار می‌گیرد. اثرات منفی ناشی از وابستگی روزافزون دانش‌آموزان به فناوری دیجیتال، این تحقیق را برانگیخت.

روش‌شناسی تحقیق

طرح حاضر، از نوع طرح همبستگی، از طریق تحلیل مسیر بود. در پژوهش حاضر، جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان دبیرستان‌های شاهد شیراز بود که به صورت تصادفی خوشه‌ای تعداد ۲۶۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. از این تعداد ۱۳۰ دانش‌آموز دختر و ۱۳۰ دانش‌آموز پسر بودند. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: دانش‌آموزان دارای سلامت جسمانی و روانی از سوی روانشناس (مصاحبه توسط روانشناس بالینی و مشاور امور تربیتی اداره آموزش و پرورش شیراز انجام شد). محدوده سنی بین ۱۵ تا ۱۸ سال. دانش‌آموز مشغول به تحصیل باشد و تمایل به مشارکت در پژوهش و تکمیل پرسشنامه‌ها. در این پژوهش عدم همکاری و عدم تکمیل صحیح و کامل پرسش‌نامه‌ها و همچنین مخدوش بودن آن‌ها و ابتلا به سایر اختلالات شدید روانشناختی که ممکن بود نتایج پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد، به عنوان ملاک‌های خروج از پژوهش در نظر گرفته شد. تحلیل این پژوهش با همبستگی پیرسون و تحلیل ارزیابی برازندگی الگوی پیشنهادی

از طریق تحلیل مسیر با استفاده از نرم افزارهای AMOS ویراست ۲۶ و SPSS ویراست ۲۷ انجام شد.

ابزار گردآوری اطلاعات

مقیاس ناگویی خلقی تورنتو^۱

مقیاس ناگویی خلقی تورنتو توسط تیلور، بگبی و پارکر^۲ در سال ۱۹۹۴ ساخته شد. این مقیاس یک آزمون ۲۰ سوالی است که سه بعد دشواری در شناسایی احساسات)، گویه دشواری در توصیف احساسات (۵ گویه و جهت گیری عینی بیرونی (۸) (گویه را در اندازه های ۵ درجه ای لیکرت از نمره ۱) کاملاً مخالف تا نمره ۵ (کاملاً موافق) می سنجد یک نمره کل نیز از جمع نمره های ۳ زیر مقیاس برای ناگویی خلقی کل محاسبه می شود. ویژگی های روانسنجی مقیاس ناگویی هیجانی تورنتو در پژوهش های متعدد خارجی توسط تیلور و همکاران (۱۹۹۷) بررسی و تایید شده است (کنیری^۳، ۲۰۰۲). در پژوهش تیلور و همکاران (۱۹۹۷) ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۷۴ و همسانی درونی زیر مقیاس دشواری در شناسایی احساسات ۰/۷۳، دشواری در توصیف احساسات ۰/۷۵ و برای تفکر عینی ۰/۷۲ گزارش شده است و همچنین روایی سازه ی مقیاس ناگویی هیجانی را بر اساس تحلیل عاملی بررسی نمودند که سه زیر مقیاس دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات و تفکر عینی شناسایی شدند و همبستگی تمامی سوالات باهم معنادار بود. در نسخه فارسی این مقیاس ضرایب آلفای کرونباخ برای ناگویی هیجانی کل ۰/۸۵ و سه زیر مقیاس دشواری در شناسایی احساسات ۰/۸۲، دشواری در توصیف احساسات ۰/۷۵ و برای تفکر عینی ۰/۷۲ محاسبه شد که نشانه همسانی درونی خوب مقیاس است. بشارت (۱۳۸۸) مقیاس ناگویی خلقی تورنتو را هنجاریابی و ضرایب آلفای کرونباخ را برای ناگویی هیجانی کل و سه زیر مقیاس دشواری در شناسایی، هیجانها دشواری در توصیف

1. item toronto alexithymia scale

2. Taylor, Bagby, Parker

3. Knierly

هیجان ها و جهت گیری بیرونی در تفکر را به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۲، ۰/۷۵ و ۰/۷۲ گزارش کرد همچنین روایی همزمان این مقیاس بر حسب همبستگی بین زیر مقیاس های این آزمون و مقیاس های هوش هیجانی بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی بررسی و مورد تایید قرار گرفت (حاتمی و همکاران، ۱۴۰۰). در پژوهش نصراللهی و آقای (۱۴۰۱) پایایی مقیاس ناگویی هیجانی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد. در پژوهش حاضر میزان آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد.

آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ

آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ^۱ (۱۹۹۸) این آزمون به روش لیکرت نمره گذاری میشود این آزمون دارای ۲۰ سوال است و هر سوال در یک طیف لیکرت از ۱ تا ۵ نمره گذاری میشود سؤالات به ترتیب زیر نمره گذاری میشوند به این صورت که به گزینه به ندرت نمره ۱ گاه گاهی نمره، ۲ غالباً نمره، به کرات نمره ۴ و همیشه نمره ۵ تعلق می گیرد نمره زیر ۴۰ نشان دهنده کاربر معمولی نمره بالاتر از ۴۰ نشان دهنده کاربر معتاد به اینترنت است (یانگ، ۲۰۰۹). تاتنو^۲ و همکاران (۲۰۱۹) در نسخه هنجاریابی شده آن همسانی درونی آن با آلفای کرونباخ بررسی و ضریب ۰/۸۸ به دست آمده است (علوی و همکاران، ۱۳۸۹). روایی واگرایی با اهمال کاری تحصیلی در سطح ۰/۰۱ معنی داری گزارش شده است (حمیدی، مهدیه نجف آبادی و نمازیان نجف آبادی، ۱۳۹۴). روایی محتوایی و افتراقی آزمون ۰/۵۰ و پایایی با آلفای کرونباخ، ۰/۸۸ تصنیف ۰/۸۲ و بازآزمایی ۰/۷۹ به دست آمده است (بیانی و همکاران، ۱۳۹۵) در یک پژوهش برای بررسی اعتبار آزمون از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب ۰/۷۳ محاسبه شده است (ویسی و دلقندی، ۱۳۹۸). در خارج کشور برای بررسی اعتبار آزمون از همسانی درونی استفاده شده که آلفای ۰/۹۱ به دست آمده است (سرنجا و همکاران^۳، ۲۰۱۹؛ به نقل از آدینه وند و قره داغی، ۱۳۹۹). در

1. Yang

2. Tatno

3. Seranja, Vajmelka, Rajter

پژوهش آدینه وند و قره داغی (۱۳۹۹) آلفای کرونباخ کل سؤالات ۰/۹۱ به دست آمد. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمد.

پرسش نامه پرخاشگری باس وپری

نسخه جدید پرسش نامه پرخاشگری که نسخه قبلی آن تحت عنوان پرسش نامه خصومت بود، توسط باس وپری (۱۹۹۲) مورد بازنگری قرار گرفت (ریس، تومه، رامیرو، کوئیلوسو و دی ماتوس^۱، ۲۰۲۵). این پرسش نامه یک ابزار خود گزارشی است که شامل ۲۹ عبارت و ۴ زیر مقیاس است، که عبارت اند از پر خاشگری بدنی، پرخاشگری کلامی و خشم و خصومت. آزمودنی ها به هر یک از عبارات در یک طیف ۵ درجه ای از: کاملاً شبیه من است، تا محدودی شبیه من است، نه شبیه من است نه شبیه من نیست، تا محدودی شبیه من نیست، تا به شدت شبیه به من نیست. دو عبارت ۹ و ۱۶ به طور معکوس نمره گذاری میشود. نمره به دست آمده از پرسشنامه پرخاشگری چنانچه بین ۱۱۶ تا ۱۴۵ باشد نشان دهنده میزان پرخاشگری بالا است، نمرات بین ۸۵ تا ۱۱۵ نشان دهنده پرخاشگری متوسط بوده و نمرات زیر ۸۷ نشان دهنده میزان پرخاشگری پایین است (۱). پرسش نامه پرخاشگری دارای پایایی و روایی قابل قبولی است. نتایج ضریب بازآزمایی برای چهار زیر مقیاس (با فاصله ۹ هفته) ۸۰/۰ تا ۷۲/۰ و همبستگی بین چهار زیر مقیاس ۳۸/۰ تا ۴۹/۰ به دست آمده است. جهت سنجش پایایی مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که نتایج نشانگر همسانی درونی زیر مقیاس پرخاشگری بدنی ۸۲/۰، پرخاشگری کلامی ۸۱/۰، خشم ۸۳/۰ و خصومت ۸۰/۰ بود (باس و پری، ۱۹۹۲). در مطالعه محمدی (۱۳۸۵) همسانی درونی خورده مقیاس ها به ترتیب برای پرخاشگری بدنی ۰/۷۹، پرخاشگری کلامی ۰/۷۴، خشم ۰/۷۱، خصومت ۰/۸۲ و نمره کل ۰/۸۹ محاسبه شد (بهرامی، ۱۴۰۳). در پژوهش بهرامی (۱۴۰۳) میزان آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۱ بدست آمد. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۴ به دست آمد.

1. Reis, Tomé, Ramiro, Coelho, de Matos

فرضیات تحقیق

فرضیه اصلی: مدل ساختاری نقش واسطه ای پرخاشگری در ارتباط بین رابطه اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز برآزش دارد.

فرضیه فرعی (۱): اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز رابطه مستقیم دارد.

فرضیه فرعی (۲): اعتیاد به فضای مجازی با پرخاشگری در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز رابطه مستقیم دارد.

فرضیه فرعی (۳): پرخاشگری در ارتباط بین اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز نقش واسطه ای ایفا می کند.

یافته ها

۲۸/۰۸ درصد دانش آموزان در پایه دهم، ۴۳/۰۸ درصد در پایه یازدهم و ۲۸/۸۴ درصد در پایه دوازدهم مشغول تحصیل بوده اند.

جدول ۱. آماره های توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
ناگویی خلقی	۳۷/۰۵	۴/۴۷
پرخاشگری	۸۰/۵۱	۱۰/۴۴
اعتیاد به فضای مجازی	۱۶۸/۲۰	۷/۲۷

جدول (۱) نشان می دهد که میانگین ناگویی خلقی برابر ۳۷/۰۵ و انحراف معیار ۴/۴۷، میانگین پرخاشگری برابر ۸۰/۵۱ و انحراف معیار ۱۰/۴۴ و میانگین اعتیاد به فضای مجازی برابر ۱۶۸/۲۰ و انحراف معیار ۷/۲۷ می باشد.

جدول ۲. شاخص‌های چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش

متغیر	شاخص چولگی	خطای معیار	شاخص کشیدگی	خطای معیار
اعتیاد به فضای مجازی	۶۷/۰	۵۹/۰	-۶۴/۰	۲۴/۰
ناگویی خلقی	۵۵/۱	۵۹/۰	۳۵/۰	۲۴/۰
پرخاشگری	۹۲/۰	۵۹/۰	۱۶/۱	۲۴/۰

در حالت کلی اگر مقدار چولگی و کشیدگی داده‌ها در دامنه (+۲) تا (-۲) قرار داشته باشد، داده‌ها از توزیع نرمال برخوردارند. در نتیجه با توجه به این که شاخص‌های کشیدگی و چولگی همه متغیرهای این پژوهش در دامنه (+۲) تا (-۲) قرار دارند، داده‌ها از توزیع نرمال پیروی می‌کنند. بنابراین، می‌توان از آزمون‌های پارامتریک و نرم‌افزار Amos برای معادلات ساختاری استفاده کرد.

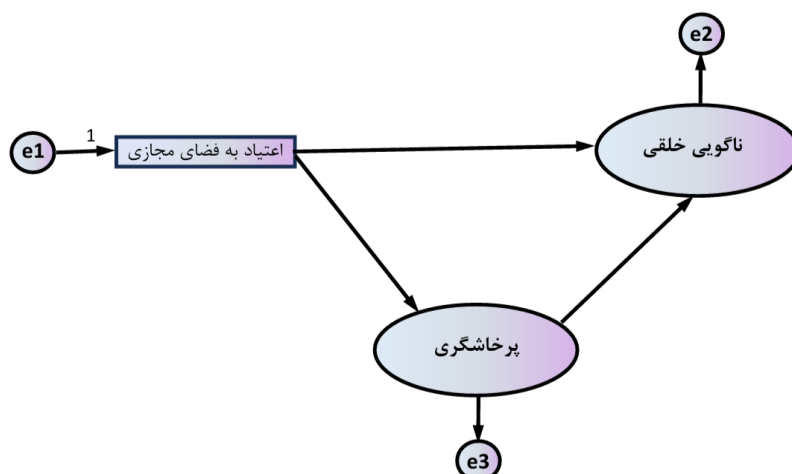
جدول ۳. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیر	اعتیاد به فضای مجازی	ناگویی خلقی	پرخاشگری
۱	اعتیاد به فضای مجازی	۱	۳۹/۰	-۲۸/۰
۳	ناگویی خلقی		۱	-۳۲/۰
۳	پرخاشگری			۱

**P۰۰۱/۰, *P۰۰۵/۰

نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد که همبستگی بین اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی ($r=-۳۹/۰$) با پرخاشگری ($r=-۲۸/۰$)، ناگویی خلقی با پرخاشگری ($r=-۳۲/۰$) به دست آمده است که در سطح خطای ۰۵/۰ معنادار است.

فرضیه اصلی: مدل ساختاری نقش واسطه‌ای پرخاشگری در ارتباط بین رابطه اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی در دانش آموزان دبیرستان‌های شاهد شیراز برآزش دارد.

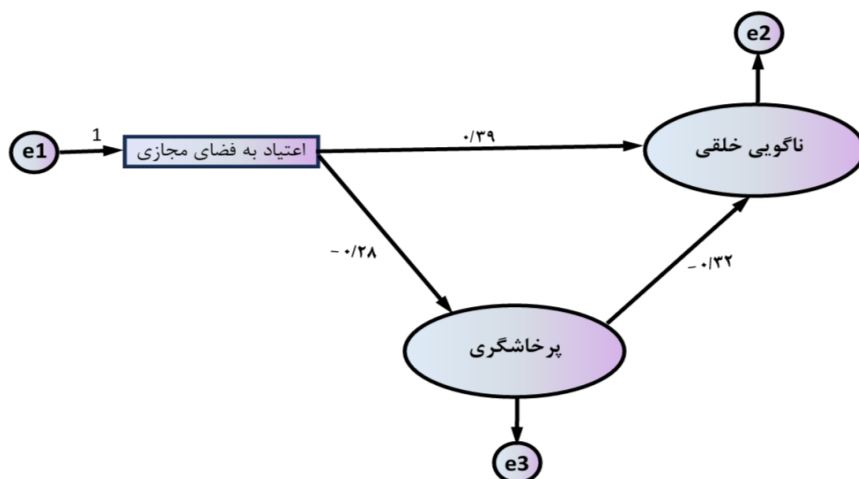
شکل ۱. مدل مفهومی اولیه رابطه بین اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی با توجه به نقش میانجی پرخاشگری پس از تدوین نظری الگو برای تبیین پدیده مورد پژوهش و اندازه گیری متغیرهای پنهان تعریف شده، لازم است تا به بحث برآورد الگو و تحلیل شاخص های کلی و جزئی الگو پرداخت، تا مشخص شود که آیا داده های تجربی در مجموع حمایت کننده ی الگوی نظری تدوین شده هستند یا خیر. مهم ترین مرحله در تجزیه و تحلیل آماری SEM ارزیابی برازش الگو به داده ها است. پیش از انجام هرگونه روابط علی میان سازه ها، لازم است برازش الگو به داده ها تأیید گردد. قبل از آزمون فرضیات با تحلیل معادلات ساختاری ایموس ابتدا باید شاخص های کلی برازش بررسی شوند. در جدول (۴) کلیه شاخص های مطلق، تطبیقی و مقتصد آورده شده است.

جدول ۴. شاخص های برازش الگوی اصلاح شده پژوهش

شاخص	P	df	X2	Df/ CMIN	CFI
مقدار شاخص	۲۴۱/۰	۵	۶۸/۳۱	۲۳/۹	۰۸/۱
شاخص	IFI	PCFI	PRATIO	RMSEA	HOELTER
مقدار شاخص	۷۵۳/۰	۶۸۱/۰	۸۱۶/۰	۰۴۸/۰	۲۹۵

با توجه به نتایج جدول (۴) مشاهده می شود که برازش الگوی اصلاحی پژوهش به عنوان الگوی نهایی مورد تأیید قرار گرفته است ($P = ۲۴۱/۰$). مطابق نتایج جدول ۴ مقدار χ^2 دو برابر با ۶۸/۳۱

است و سطح معناداری مشاهده شده برابر با ($P = 241/0$) است که معنادار نمی‌باشد؛ بنابراین نتیجه گیری می‌شود که بین الگوی مفهومی و الگوی ساختاری تفاوت معناداری مشاهده نمی‌شود و الگوی ساختاری توانسته است الگوی مفهومی اولیه را مورد تأیید قرار داد. شاخص $Df/CMIN$ که از محاسبه نسبت χ^2 به درجه آزادی به دست می‌آید نیز برابر $23/9$ به دست آمده است که بیانگر مطلوب بودن الگوی اصلاح شده است. شاخص برازش تطبیقی (CFI) برابر با $09/1$ که بالاتر از $95/0$ می‌باشند، همچنین تقریب ریشه میانگین مجذور خطا (RMSEA) برابر با $038/0$ به دست آمده که کوچک‌تر از $05/0$ است، سایر شاخص‌ها مانند (PRATIO) برابر با $0816/0$ است که به عنوان یک شاخص مقتصد بالاتر از $5/0$ محاسبه شده و شاخص هلتر (Hoelter) که شاخص کفایت حجم نمونه است نیز برابر 295 است که بیشتر از 200 (حداقل قابل قبول) به دست آمده است. در مجموع اندازه‌ی شاخص‌های بالا حاکی از تناسب مطلوب بین الگوی اندازه‌گیری با الگوی ساختاری پیشنهادی است؛ با توجه به این نتایج، نتیجه‌گیری می‌شود که مدل موردنظر پژوهش، از برازش مطلوبی برخوردار شده است.

شکل ۲. ضرایب استاندارد الگوی معادلات ساختاری رابطه بین اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی با توجه به نقش میانجی پر خاشگری

جدول ۵. ضرایب و واریانس تبیین شده هر یک از متغیرها در مدل

واریانس تبیین شده (R ²)	سطح معناداری	اثرات			مسیرهای الگوی اصلاح شده نهایی
		غیرمستقیم	مستقیم	کلی	
۰۴/۰	***۰۰۱/۰	—	۳۹/۰	۳۹/۰	اعتیاد به فضای مجازی--> ناگویی خلقی
۱۱/۰	***۰۰۶/۰	—	-۲۸/۰	-۲۸/۰	اعتیاد به فضای مجازی--> پرخاشگری
	***۰۰۳/۰	۰۵/۰	۳۴/۰	۳۹/۰	اعتیاد به فضای مجازی--> ناگویی خلقی
	***۰۰۱/۰	—	—	-۳۲/۰	پرخاشگری--> ناگویی خلقی
۲۵/۰	***۰۰۱/۰	—	—	-۲۸/۰	اعتیاد به فضای مجازی--> پرخاشگری

***P۰۰۱/۰, **P۰۰۵/۰

فرضیه فرعی (۱): اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز رابطه مستقیم دارد. با توجه به نتایج جدول ۵ مشخص شد که بین اعتیاد به فضای مجازی ($\beta = ۳۹/۰$, $P = ۰۰۱/۰$) با ناگویی خلقی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. بدین ترتیب فرضیه فرعی (۱) پژوهش مورد تأیید قرار گرفته است.

فرضیه فرعی (۲): اعتیاد به فضای مجازی با پرخاشگری در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز رابطه مستقیم دارد. با توجه به نتایج جدول ۵ مشخص شد که بین اعتیاد به فضای مجازی ($\beta = -۲۸/۰$, $P = ۰۰۱/۰$) با پرخاشگری رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. بدین ترتیب فرضیه فرعی (۲) پژوهش مورد تأیید قرار گرفته است.

فرضیه فرعی (۳): پرخاشگری در ارتباط بین اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز نقش واسطه ای ایفا می کند.

جدول ۶. آزمون میانجی گری پرخاشگری از روش بوت استرپ

میانجی کامل	$p=12/0$	$p=001/0$	$p=006/0$	رابطه اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی از طریق پرخاشگری
	$\beta=34/0$	$\beta=12/0$	$\beta=017/0$	

جدول (۶) نتایج آزمون بوت استرپ را نشان می دهد. به این منظور ابتدا اثر کلی متغیر پیش بین به ملاک بدون حضور میانجی تعیین شد که نشان داد بین اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی بدون حضور میانجی رابطه معنی دار وجود دارد. اگر زمانی که متغیر میانجی گر وارد مدل می شود رابطه مستقیم بین متغیر پیش بین و ملاک غیرمعنادار شود در این حالت متغیر موردنظر میانجی کامل است. اما اگر این رابطه در حضور متغیر میانجی همچنان باقی بماند نقش متغیر میانجی جزئی خواهد بود. مطابق با جدول ۶ در مسیر غیرمستقیم نشان داده شد که با حضور متغیر میانجی پرخاشگری، رابطه اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی دیگر معنادار نبود. این بدان معنی است که پرخاشگری تمام تأثیر اعتیاد به فضای مجازی بر ناگویی خلقی را جذب کرده و اصطلاحاً پرخاشگری رابطه بین اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی را به طور کامل میانجی گری می کند. بدین ترتیب فرضیه فرعی (۳) پژوهش مورد تأیید قرار گرفته است.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اصلی: مدل ساختاری نقش واسطه ای پرخاشگری در ارتباط بین رابطه اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز برآزش دارد. مجموع اندازه ی شاخص های بالا حاکی از تناسب مطلوب بین الگوی اندازه گیری با الگوی ساختاری پیشنهادی بود؛ بنابراین نتیجه گیری شد که الگوی ارائه شده با اصلاح از شاخص های بسنده ای برای تبیین ارتباط بین متغیرهای پژوهش برخوردار شده است. با توجه به این نتایج، نتیجه گیری شد که مدل

موردنظر پژوهش، از برآزش مطلوبی برخوردار بود. بنابراین فرضیه اصلی پژوهش تایید شد. این یافته با نتایج پژوهش ذوقی (۱۴۰۱) در تایید برآزش مطلوب مدل اعتیاد به اینترنت براساس هوش فرهنگی، پنج عامل بزرگ شخصیت، و رفتارهای پرخطر، با میانجی‌گری تنظیم شناختی هیجان در دانشجویان و با پژوهش آکات (۲۰۲۵) در تایید برآزش مطلوب و قابل قبول تحلیل عاملی تأییدی توسعه و اعتبارسنجی اولیه فرم بسیار کوتاه مقیاس چهارگانه تاریک کوتاه: ارتباط آن با الکسی تایمیا و ترول اینترنتی همسو بود.

در تبیین این یافته می‌توان گفت: استفاده بیش از حد از اینترنت به دو شکل قابل شناسایی است و خود را نشان می‌دهد. ۱. استفاده بیش از حد و یا وسواسی از اینترنت که همراه با اشتغال ذهنی و از دست دادن کنترل است ۲. ایجاد پیامدهای منفی که از استفاده زیاد و وقت گذراندن افراطی از اینترنت ناشی می‌شود که فرد را از فعالیت‌های اجتماعی ارتباطات وظایف شغلی تحصیلی دور کرده و همچنین بر روی خوراک و خواب فرد هم اثرگذار است (تولاسیوویچ، ۲۰۲۴). اعتیاد به اینترنت استفاده بیمارگونه از اینترنت است که علائم آن شامل افکار وسواس گونه نسبت به اینترنت، کنترل تکانه کاهش یافته، ناتوان ماندن از جلوگیری استفاده از اینترنت و اینترنت را به عنوان تنها دوست شناختن است. اعتیاد به اینترنت نشان دهنده یک نوع از وابستگی رفتاری به اینترنت است که همراه با ویژگی‌هایی همچون افسردگی، درونگرایی، خجالتی بودن، تنهایی، حوصله نداشتن، احساس ترس، بیش‌فعالی و اضطراب اجتماعی است، همچنین اعتیاد به اینترنت می‌تواند مشکلاتی همچون مشکلات ارتباطی، شغلی، اجتماعی و مشکلاتی در رابطه با سلامت جسم و روان مثل افسردگی، تنهایی، عزت نفس پایین و اضطراب به همراه آورد (جوکار، ۱۴۰۱).

ناگویی هیجانی (ناگویی خلقی)، یک سازه شناختی و هیجانی است که به عنوان فقدان خودآگاهی هیجانی توصیف می‌شود. در واقع ناگویی هیجانی به نارسایی در تجربه، بیان و تنظیم هیجان‌ها اطلاق می‌شود، افرادی که معمولاً شکایات روان‌تنی دارند، دشواری‌های بسیاری برای صحبت کردن در مورد هیجان‌اتشان دارند. این افراد وضعیت چهره‌ای سنگی و سردی دارند. روی

جزئیات تمرکز می کنند و زندگی تخیلی ضعیفی دارند. ناگویی خلقی دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات و جهت گیری فکری بیرونی است. این مشخصه ها که سازه ناتوانی هیجانی را تشکیل می دهند، بیانگر نقایصی در پردازش شناختی و تنظیم هیجانات می باشند، بخصوص در شرایطی که انجام یک تکلیف چندان آسان نیست (کیاتینگ، ۲۰۲۴). ناگویی خلقی سازه ای روان شناختی است که آن را می توان به دو بعد شناختی و خلقی تقسیم کرد. بعد شناختی آن با مشکلاتی در تشخیص، ابراز کلامی و تحلیل احساسات مشخص می شود و بعد خلقی آن کاهش سطوح تجارب و تصویرسازی ذهنی از هیجانات را شامل می شود (پریس و سیکا^۱، ۲۰۲۴).

پرخاشگری رفتاری است که در آن یک نفر با عمل یا کلام به فرد دیگری حمله می کند و او را مورد آزاد و اذیت جسمانی یا روانی قرار می دهد. آنچه در انجام پرخاشگری بسیار آزار دهنده می باشد تحقیری است که نسبت به فرد مقابل صورت می گیرد. رفتار پرخاشگرانه را پرخاشگری و کلام پرخاشگرانه را پرخاشگری می گویند. اعمال پرخاشگری به دو شیوه جسمانی و کلامی است و علت و هدف هر دو یک موضوع است (جکسون، ۲۰۲۴). گلاسر (۱۹۷۹) معتقد است پرخاشگری در بردارنده عام جرم (پرخاشگری) و قربانی است و بنابراین ممکن است به عنوان یک پاسخ جسمانی با قصد آسیب رساندن جسمانی به شخص دیگری تعریف شود در تعاریف دیگر آمده است: پرخاشگری، هر گونه تهاجم فیزیکی علیه هستی انسان که با انگیزه وارد کردن آسیب، رنج یا لطمه زدن همراه باشد. پرخاشگری می تواند بیانی خود جوش از نوع تنفر، اضطراب و نگرانی باشد و لزومی ندارد که در همان لحظه اوج احساسات و شور و هیجانها تحقق یابد، زیرا خشم، ترس، نگرانی، اضطراب و ... را می توان برای مدت زیادی مخفی نگه داشت. با عبارت دیگر پرخاشگری پس از فروکش کردن احساسها برانگیخته شده و برای دست یابی به نوعی رضایت و انبساط خاطر هر چند موقتی و لحظه ای و صرفاً برای ابراز حالتهای درونی رخ می دهد (عکاف زاده، ۱۴۰۳).

1. Preece, Sikka

فرضیه فرعی (۱): اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز رابطه مستقیم دارد. نتایج نشان داد که بین اعتیاد به فضای مجازی ($\beta = ۰.۳۹/۰$, $P = ۰.۰۱/۰$) با ناگویی خلقی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. بدین ترتیب فرضیه فرعی (۱) پژوهش مورد تأیید قرار گرفته است. این یافته با نتایج پژوهش قنادزادگان، سپاه منصور، کوچک انتظار و صالحی (۱۴۰۰) در تأیید رابطه ناگویی خلقی با اعتیاد به اینترنت، وانگ و همکاران (۲۰۲۵) در تأیید همبستگی مثبت بین نمرات اعتیاد به اینترنت و ناگویی خلقی و کیو و همکاران (۲۰۲۵) در تأیید ارتباطی الکسی تایمیا به طور مستقیم با اختلال اعتیاد به اینترنت، رانا و همکاران (۲۰۲۴) در تأیید همبستگی مثبت مستقیم بین الکسی تایمیا و اعتیاد به اینترنت همسو بود.

در تبیین این یافته می توان گفت: افراد مبتلا به ناگویی خلقی بیشتر در معرض خطر ابتلا به اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی هستند. به عبارت دیگر، ناتوانی در تشخیص و ابراز درست احساسات می تواند فرد را به سمت استفاده بیش از حد از فضای مجازی سوق دهد تا به عنوان یک مکانیسم مقابله ای برای فرار از احساسات ناخوشایند یا عدم توانایی در پردازش آنها عمل کند. افراد با ناگویی خلقی ممکن است در درک و بیان احساسات خود مشکل داشته باشند. این افراد ممکن است برای فرار از این وضعیت و یا کاهش احساسات ناخوشایند، به فضای مجازی پناه ببرند. استفاده بیش از حد از فضای مجازی می تواند به عنوان یک راهکار موقت برای فرار از احساسات منفی یا عدم توانایی در پردازش آنها عمل کند. پژوهش های انجام شده رابطه معناداری بین اعتیاد به فضای مجازی و ناگویی خلقی را تأیید کردند در پژوهش حاضر نیز ناگویی خلقی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معناداری داشت، به این معنی که هرچه ناگویی خلقی در فرد بیشتر باشد، احتمال اعتیاد به اینترنت نیز بیشتر خواهد بود. بنابراین، درک و مدیریت ناگویی خلقی می تواند در پیشگیری و درمان اعتیاد به فضای مجازی مؤثر باشد.

فرضیه فرعی (۲): اعتیاد به فضای مجازی با پرخاشگری در دانش آموزان دبیرستان های شاهد شیراز رابطه مستقیم دارد. نتایج نشان داد که بین اعتیاد به فضای مجازی ($\beta = -۰.۲۸/۰$, $P = ۰.۰۱/۰$) با پرخاشگری رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. بدین ترتیب فرضیه فرعی (۲) پژوهش مورد

تأیید قرار گرفته است. این یافته با نتایج پژوهش های قلی پور (۱۴۰۲) در تأیید رابطه بین اعتیاد به اینترنت و پرخاشگری دانشجویان رابطه، شیر افکن و همکاران (۱۳۹۹) در تأیید رابطه بین اعتیاد به فضای مجازی با قلدری سایبری، قدم پور و همکاران (۱۳۹۸) در تأیید رابطه بین اعتیاد به فضای مجازی و گرایش به رفتارهای پرخطر با خودتنظیمی عاطفی دانش آموزان، کیامرثی و آریا پوران (۱۳۹۴) در تأیید رابطه بین اعتیاد به اینترنت با تعلل ورزی تحصیلی و پرخاشگری، شی و لی (۲۰۲۵) در تأیید همبستگی معنی داری بین قلدری در مدرسه، افسردگی و اعتیاد به اینترنت، لی و همکاران (۲۰۲۵) در تأیید همبستگی مثبت قلدری در مدرسه با اعتیاد به اینترنت و داگتکین و همکاران (۲۰۲۵) در تأیید همبستگی های معناداری بین اعتیاد به اینترنت والد-کودک و پرخاشگری همسو بود.

در تبیین این یافته می توان گفت: در تبیین این یافته می توان گفت: استفاده بیش از حد و اعتیادآور از فضای مجازی می تواند منجر به افزایش پرخاشگری، به ویژه در نوجوانان و جوانان می شود. این ارتباط می تواند به دلایل مختلفی از جمله کاهش تعاملات اجتماعی واقعی، ترویج خشونت در محتواهای آنلاین و کاهش مهارت های کنترل خشم در اثر گذراندن وقت زیاد در فضای مجازی باشد. استفاده زیاد از فضای مجازی می تواند منجر به کاهش تعاملات چهره به چهره و مهارت های اجتماعی شود. این امر می تواند فرد را در مواجهه با موقعیت های چالش برانگیز و تنش زا در دنیای واقعی ناتوان تر کند و در نتیجه احتمال بروز پرخاشگری را افزایش دهد. فضای مجازی مملو از محتوای خشونت آمیز، از جمله بازی های ویدئویی خشن و ویدیوهای حاوی درگیری است. قرار گرفتن مکرر در معرض این محتواها می تواند باعث عادی سازی خشونت و افزایش احتمال بروز پرخاشگری شود. افرادی که زمان زیادی را در فضای مجازی می گذرانند، ممکن است مهارت های کنترل خشم خود را به دلیل عدم مواجهه با موقعیت های تنش زا و یادگیری نحوه مدیریت احساسات در دنیای واقعی، از دست بدهند. اعتیاد به فضای مجازی می تواند منجر به انزوای اجتماعی و احساس بیگانگی شود. این احساس می تواند فرد را مستعد پرخاشگری و رفتارهای خشونت آمیز کند. این به این معنا نیست که هر کسی که از فضای مجازی

استفاده می‌کند حتماً پرخاشگری می‌شود. بلکه استفاده بیش از حد و اعتیاد گونه از فضای مجازی است که می‌تواند خطر افزایش پرخاشگری را افزایش دهد. سوء استفاده از فضای مجازی و اعتیاد به آن، به ویژه در میان کودکان و نوجوانان، یک موضوع جدی است که نیاز به توجه و آگاهی دارد. برای کاهش این خطر، لازم است که تعادل بین استفاده از فضای مجازی و زندگی واقعی برقرار شود و مهارت‌های مدیریت خشم و تعاملات اجتماعی تقویت شوند.

فرضیه فرعی (۳): پرخاشگری در ارتباط بین اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی در دانش آموزان دبیرستان‌های شاهد شیراز نقش واسطه ای ایفا می‌کند. نتایج نشان داد که پرخاشگری تمام تأثیر اعتیاد به فضای مجازی بر ناگویی خلقی را جذب کرده و پرخاشگری به فضای مجازی رابطه بین اعتیاد به فضای مجازی با ناگویی خلقی را به طور کامل میانجی‌گری می‌کند. بدین ترتیب فرضیه فرعی (۳) پژوهش مورد تأیید قرار گرفته است. این یافته با نتایج پژوهش‌های رستمی ترزئق و همکاران (۱۴۰۴) در تأیید نقش میانجی ناگویی خلقی در پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بر اساس اهمال کاری تحصیلی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، اکبری بلوطبنگان و همکاران (۱۴۰۳) در تأیید نقش میانجی گر ناگویی هیجانی نقش میانجی گر در رابطه بین قلدری مجازی با حرمت خود و اعتیاد به اینترنت، ذوقی (۱۴۰۱) پژوهشی تحت عنوان تدوین یک مدل برای اعتیاد به اینترنت براساس هوش فرهنگی، پنج عامل بزرگ شخصیت، و رفتارهای پرخطر، با میانجی‌گری تنظیم شناختی هیجان، قنادزادگان و همکاران (۱۴۰۰) در تأیید پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت براساس حمایت اجتماعی با میانجی‌گری ناگویی خلقی، کیو و همکاران (۲۰۲۵) در تأیید ارتباط بین الکسیتایمیا و اختلال اعتیاد به اینترنت با نقش تجربیات تجاوز جنسی، شی و لی (۲۰۲۵) در تأیید ارتباط بین قلدری در مدرسه و اعتیاد به اینترنت با میانجی‌گری سیگار کشیدن، لی و همکاران (۲۰۲۵) در تأیید میانجی علایم افسردگی و اضطراب در ارتباط بین قلدری در مدرسه و اعتیاد به اینترنت، ران و همکاران (۲۰۲۵) در تأیید اثر میانجی ارتباط اجتماعی واقعی در رابطه استفاده مشکل ساز از اینترنت و پرخاشگری و رانا و همکاران (۲۰۲۴) در تأیید تعدیل کنندگی هوش هیجانی در رابطه بین الکسی تایمیا و اعتیاد به اینترنت همسو بود.

در تبیین این یافته می توان گفت: پرخاشگری نوعی رفتار آسیب رسان است که ممکن است به حالت های گوناگونی انجام گردیده و حتی آسیب های روانی نظیر تحقیر، توهین و فحاشی را نیز به همراه داشته باشد. پاسخ ناکامی، پرخاشگری است و پرخاشگری می تواند ناکامی های فشرده را رها سازد و نوعی تخلیه روانی و تسکین موقتی برای فرد را در قالب ناگویی خلقی و اعتیاد به فضای مجازی فراهم آورد. منشا پرخاشگری خصمانه، وسیله ای و یا انتقام گیری است و جهت گیری آن ممکن است درونی یا بیرونی باشد. قدیمی ترین تبیین علت پرخاشگری انسان، به طبیعت ذاتی انسان برای پرخاشگری و غریزه مرگ که به اعمال پرخاشگرانه منجر می شود، اشاره دارد اما دیدگاه های جدید، بیان می کند که پرخاشگری در انسان اگر هم ذاتی باشد قویا تحت تاثیر عوامل اجتماعی از قبیل استفاده از فضای مجازی قرار می گیرد و معتقدند که بروز رفتار پرخاشگرانه در یک موقعیت خاص به عوامل مختلفی نظیر تجربه های گذشته، پاداش هایی که در زمان گذشته و یا حال نصیب او می شود و ارزش ها و نگرش هایی که اندیشه مربوط به مناسب بودن و اثرات بالقوه چنین رفتاری را در این شخص شکل می دهند، تاثیر می پذیرد. از دیگر عوامل موثر در بروز رفتارهای پرخاشگرانه می توان به عوامل عصب شناختی، اجتماعی، عوامل فرهنگی، عوامل شخصی، عوامل موقعیتی و اقتصادی اشاره نمود، یکی از مهم ترین عوامل می تواند ناگویی خلقی باشد. رابطه ناگویی خلقی و پرخاشگری یک رابطه پیچیده و چندوجهی است. به طور کلی، ناگویی خلقی که به معنای مشکل در شناسایی، پردازش و بیان هیجانات است، می تواند با افزایش احتمال بروز پرخاشگری مرتبط باشد. این رابطه به این دلیل است که افراد با ناگویی خلقی ممکن است در تنظیم هیجانات خود دچار مشکل شوند و در نتیجه، به جای بیان سالم هیجانات خود، از طریق پرخاشگری، هیجانات خود را تخلیه کنند. ناگویی خلقی می تواند منجر به ناتوانی در تنظیم هیجانات شود. این افراد ممکن است به راحتی تحریک شده و در کنترل هیجانات خود دچار مشکل شوند که این امر می تواند به پرخاشگری منجر شود. ناگویی خلقی می تواند با مهارت های ارتباطی ضعیف همراه باشد. این افراد ممکن است در بیان احساسات خود به صورت کلامی مشکل داشته باشند و در نتیجه، از طریق رفتارهای پرخاشگرانه، نیازهای خود را

ابراز کنند. ناگویی خلقی می تواند در پردازش شناختی هیجانات اختلال ایجاد کند. این افراد ممکن است در درک و تفسیر هیجانات خود و دیگران دچار مشکل شوند و این امر می تواند منجر به واکنش های پرخاشگرانه شود.

پرخاشگری می تواند از دیدگاهی هم سازنده و هم مخرب باشد. پرخاشگری می تواند موجب آسیب جسمی و عاطفی نسبت به خود فرد و دیگران شود. این حالت ممکن است از سورتار روحی تا سورتار فیزیکی را شامل شود، پرخاشگری یا رفتار تهاجمی مرزهای اجتماعی را نقض می کند که این می تواند منجر به خرابی در روابط فرد با اطرافیان شود. اعتیاد به فضای مجازی می تواند سبب افزایش پرخاشگری شود. همچنین استفاده بیش از حد از فضای مجازی می تواند باعث تحریک پذیری و مشکل در کنترل خشم شود، به ویژه در افرادی که زمینه ی پرخاشگری دارند. با توجه به اینکه پرخاشگری تاثیر متقابلی با ناگویی خلقی و اعتیاد به فضای مجازی دارد می تواند بر نحوه ارتباط بین اعتیاد به فضای مجازی و ناگویی خلقی موثر باشد، همانطور که در فرضیه فرعی اول گفته شد ناتوانی در تشخیص و ابراز درست احساسات می تواند فرد را به سمت استفاده بیش از حد از فضای مجازی سوق دهد تا به عنوان یک مکانیسم مقابله ای برای فرار از احساسات ناخوشایند یا عدم توانایی در پردازش آنها عمل کند. پس پرخاشگری می تواند در میزان ناگویی خلقی و استفاده از فضای مجازی موثر واقع شود. ابزار جمع آوری داده ها در این پژوهش، پرسشنامه بود که جنبه خود گزارشی داشت، به همین علت ممکن است در داده ها و نتایج به دست آمده سوگیری خاصی ایجاد شده باشد. عدم کنترل متغیرهای فرهنگی، مذهبی، وضعیت اقتصادی و اجتماعی آزمودنی ها و عدم امکان کنترل سوگیری های شخصی آزمودنی ها و عدم جلوگیری از دخالت تعصبات شخصی در پاسخ به پرسشنامه ها، جزء محدودیت های این پژوهش بود. پیشنهاد میشود جهت دستیابی به نتایج دقیقتر و دست یابی به یافته های علمی (علت و معلولی) در راستای مطالعه این متغیرها در دانش آموزان از طرح های آزمایشی و نیمه آزمایشی در پژوهش های آتی استفاده گردد. با توجه به اینکه اعتیاد به فضای مجازی و اینترنت از جمله ویژگی های اساسی در انسان ها به خصوص در نوجوانان هستند پیشنهاد می شود با متغیرهای بیشتری جهت

توصیف دقیق تر انسان مورد مطالعه قرار گیرد. انجام پژوهش‌های موثری که در آن تفاوت‌های دانش‌آموزان دختر و پسر در ناگویی خلقی، پرخاشگری و اعتیاد به فضای مجازی و عوامل موثر بر آن به صورت مقایسه‌ای مشخص شود.

مراجع فارسی

- آدینه وند، فرزانه، قره داغی، علی (۱۴۰۰). نقش تشخیصی سبک‌های والدگری در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، ۶(۵۴)، ۸۷-۹۸.
- اکبری بلوطینگان، افضل، ارشادی منش، سودابه، عبدپور، فاطمه (۱۴۰۳). ارائه مدل حرمت خود و اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان مدارس متوسطه بر اساس قلدری مجازی با نقش میانجی گر ناگویی هیجانی مجله علوم روانشناختی، ۲۳(۱۳۵)، ۳۷-۵۳.
- بهرامی، فاطمه (۱۴۰۳). تاثیر آموزش هوش معنوی بر پرخاشگری و سلامت روان مادران دارای فرزند معلول. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سیرجان.
- بیانی، علی اصغر، اکبری، حمزه، تربتی نژاد، فرهاد، مقدم، زهرا. (۱۳۹۵). رابطه بین خودکارآمدی و فرسودگی تحصیلی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پزشکی و دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، فصلنامه پیشگیری و سلامت، ۲(۵)، ۴۳-۵۲.
- جوکار، مهران. (۱۴۰۱). آزمون مدل اعتیاد به اینترنت بر اساس جنبه‌های آسیب‌شناسی روانی، شخصیتی و شناخت اجتماعی با میانجیگری راهبردهای مقابله‌ای و انتظارات استفاده از اینترنت. رساله دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه رازی کرمانشاه.
- حاتمی، زهره، حسنی، فریبا، کوچک انتظار، رویا، گلشنی، فاطمه. (۱۴۰۰). نقش واسطه‌ای تنظیم شناختی هیجان در رابطه با ناگویی خلقی و رفتار والدینی بر مبنای نگرش به خوردن در دانش‌آموزان دختر. فصلنامه علمی روشها و مدل‌های روانشناختی، ۱۲(۴۵)، ۱۳۷-۱۴۶.
- حسین پور، رضا، ناصری، مریم، جمشیدی انگاس، محسن. (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی آموزش گروهی مدیریت خشم بر پرخاشگری دانش‌آموزان دختر مدارس راهنمایی (مطالعه موردی: مدارس راهنمایی دخترانه یک شهرک نظامی در تهران). روانشناسی نظامی، ۵(۲۰)، ۷۱-۸۹.
- حمیدی، فریده، مهدیه نجف آبادی، مجید، نمازیان نجف آبادی، ثمانه. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت و اهمال‌کاری تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه. فناوری‌های آموزشی در یادگیری، ۱(۳)، ۸۹-۱۰۶.
- ذوقی، لیل. (۱۴۰۱). مدل اعتیاد به اینترنت براساس هوش فرهنگی، پنج عامل بزرگ شخصیت، و رفتارهای پرخطر، با میانجی‌گری تنظیم شناختی هیجان در دانشجویان. روان‌شناسی فرهنگی، ۶(۲)، ۱۸۴-۲۰۷.

رحیمی کلیشادی، حسین (۱۴۰۳). اثربخشی زوج درمانی مبتنی بر رویکرد ایماگوتراپی بر هیجان مثبت نسبت به همسر، ناگویی خلقی و فرسودگی زناشویی در زوجین با تجربه خیانت زناشویی در شهر اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمینی شهر.

رستمی ترزق، مریم، محمودی نیا، سعید، بهرامی، محمود و رستمی ترزق، محدثه (۱۴۰۴). پیش‌بینی اعتیاد دانش‌آموزان به شبکه‌های اجتماعی براساس افعال کاری تحصیلی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با در نظر گرفتن نقش میانجیگری ناگویی خلقی. نوآوری‌های آموزشی، ۲۴(۱)، ۴۶-۲۵.

شعبانپور، میترا، حسین پور، رضا. (۱۳۹۸). بررسی میزان تأثیر آموزش گروهی مدیریت خشم بر شادابی، سلامت روان و پرخاشگری دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه اول شاهد تهران. روانشناسی نظامی، ۱۰(۳۹)، ۴۱-۲۷.

شیر افکن، امیر حسین، نصرالهی، اکبر، حسن زاده، رمضان (۱۳۹۹). رابطه بین اعتیاد به فضای مجازی با قلدری سایبری و بی‌موبایل‌هراسی در دانشجویان. فصلنامه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۱۰(۳۹)، ۱۲۴-۱۰۵.

عکاف زاده، غلامرضا (۱۴۰۳). اثربخشی مداخله قصه درمانی بر تکانشگری و کنترل خشم دانش‌آموزان مبتلا به اختلال رفتاری برون‌نمود. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره مدرسه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تیران.

علوی، سیدسلیمان، جنتی فرد، فرشته، مرآتی، محمدرضا. (۱۳۸۸). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه اعتیاد به اینترنت GPIUS در کاربران دانشجوی دانشگاه‌های شهر اصفهان در سال. مجازی، ۱(۱)، ۳۸-۵۰.

قاسمی، محمد حسین (۱۴۰۴). بررسی اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی والدین بر ابراز هیجان، ناگویی هیجانی و ایمنی هیجانی خانواده در دانش‌آموزان شهرستان فلاورجان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده مؤسسه آموزش عالی فیض الاسلام خمینی شهر.

قلی‌پور، سمیه (۱۴۰۲). رابطه بین اعتیاد به فضای مجازی و بروز پرخاشگری در دانش‌آموزان شهر تهران، چهارمین همایش بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی مطالعات اجتماعی و فرهنگی، همدان، <https://civilica.com/doc/1976918>

قنادزادگان، حسینعلی، سپاه منصور، مژگان، کوچک انتظار، رویا، صالحی، مهدیه. (۱۴۰۰). مدلیابی اعتیاد به اینترنت براساس حمایت اجتماعی با میانجی‌گری ناگویی خلقی در دانش‌آموزان. روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه، ۱۰(۲)، ۱۳۷-۱۱۹.

کیامرئی، آذر و آریاپوران، سعید (۱۳۹۴). شیوع اعتیاد به اینترنت و رابطه‌ی آن با تعلل‌ورزی و پرخاشگری در دانش‌آموزان. روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه، ۴(۳)، ۸۵-۶۷.

کیانی، محمد و هژیریان، فاطمه و کیانی، عباس، ۱۴۰۱، بررسی رابطه ناگویی هیجانی و خلقی و پرخاشگری و مهارت مقابله با استرس در دانش آموزان، چهارمین همایش ملی تحقیقات میان رشته ای در مدیریت و علوم انسانی، تهران، <https://civilica.com/doc/1530246>

موسوی، سید اسماعیل، علیزاده چهار برج، طاهره، یاوری کرمانی، مریم، پور حسین، رضا. (۱۳۹۳). نقش ناگویی خلقی و ابراز گری هیجانی در پیش‌بینی علائم جسمانی سازی در جانبازان. روانشناسی نظامی، ۱۹-۲۸.

نصراللهی، بیتا، آقایی، وحیده (۱۴۰۱). مقایسه ی ناگویی هیجانی و راهبردهای تنظیم شناختی هیجان در افراد دارای نشانه های اختلال اضطراب فراگیر و اجتماعی، سوء مصرف مواد و افراد سالم. رویش روان شناسی؛ ۱۱(۴): ۲۱۷-۲۲۸.

ویسی، سعید، دلقدی، علیرضا (۱۳۹۸). نقش ممیزی ویژگی های شخصیتی در تشخیص دانش آموزان دارای اعتیاد به اینترنت (آزمون سه مدل شخصیتی کاستا-مک کری، هگزاکو و جایگزین زاگرمین-کلمن). مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری، ۴(۳۸)، ۳۳-۱.

مراجع لاتین

- Akat, M. (2025). The Development and Initial Validation of the Very Short Form of the Short Dark Tetrad Scale: Its Links to Alexithymia, and Internet Trolling. *Studia Psychologica*, 67(2), 137-155.
- Bibi, A., Mushtaq, A., Aurangzeb, W., Ahmed, S. Z., & Ahmad, M. (2025). Role of self-regulation in controlling cyber loafing and smartphone addiction: Reducing health risk at the university level. *Journal of Education and Health Promotion*, 14(1), 125.
- Cima, M., Meulenbeek, K., Spagnuolo, F., Oosterink, F., Thijssen, S., Smeijers, D., . . & Loheide-Niesmann, L. (2025). A systematic review of the relationship between cortisol, testosterone, and aggression in children and adolescents. *Aggression and Violent Behavior*, 102051.
- DAĞTEKİN, A., Cahit, N. U. R. İ., & BAĞLAMA, B. (2025). EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN INTERNET ADDICTION AND AGGRESSIVE BEHAVIORS IN INDIVIDUALS WITH SPECIAL NEEDS (PARENTAL ASSESSMENT). *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counselling* ISSN: 1300-7432, 14(1), 85-97.
- Dai, B., Zheng, B., Dai, X., Cui, X., Yin, L., Cai, J.,. . . & Lin, D. (2025). Experience-dependent dopamine modulation of male aggression. *Nature*, 1-8.
- Derbal, L., & Zekraoui, H. (2025). (Risk Factors in the Context of Cyber Addiction: Addiction to Social Media as a Model (A Field Study. *Revue des Sciences Humaines & Sociales*, 11(1), 127-142.
- Fiedler, S. A., Lee, K. M., Nook, E. C., Lindquist, K. A., Gendron, M., & Satpute, A. B. (2025). Affective abstraction predicts variation in alexithymia, depression, and autism spectrum quotient. *Emotion*.
- Hanhan, Y., Yang, Y., Porpulis, O., Melnichuk, I., & Synitska, T. (2024). A study of cyber-addictions in Ukrainian youth. *Amazonia Investiga*, 13(78), 124-133.

- Jackson, L. (2024). *Aggression and its Interpretation*. Taylor & Francis .
- Keating, C. T. (2024). *Demystifying emotion-processing: autism, alexithymia, and the underlying psychological mechanisms*(Doctoral dissertation, University of Birmingham).
- Keating, C. T. (2024). *Demystifying emotion-processing: autism, alexithymia, and the underlying psychological mechanisms*(Doctoral dissertation, University of Birmingham).
- Kniery, B. J. (2002). *Examining the psychometric properties of the Toronto Alexithymia Scale-20 with a sample of domestic violence offenders*. Indiana State University.
- Li, L., Cai, J., Wang, C., Mu, Y. F., Deng, Z. Y., Deng, A. P., ... & Ran, M. S. (2025). The association between school bullying and internet addiction among adolescents: a moderated mediation model. *Frontiers in Public Health*, 13, 1502726.
- Pramod, J. P., & Vanita, M. Exploring the Nexus Between Alexithymia, Nomophobia, Internet Addiction, and Smartphone Addiction in the Digital Era.
- Preece, D. A., & Sikka, P. (2024). Alexithymia. In J. J. Gross & B. Q. Ford(Eds.), *Handbook of emotion regulation*(3rd ed., pp. 233–241). The Guilford Press.
- Preece, D. A., & Sikka, P. (2024). Alexithymia. In J. J. Gross & B. Q. Ford(Eds.), *Handbook of emotion regulation*(3rd ed., pp. 233–241). The Guilford Press.
- Preece, D. A., Mehta, A., Petrova, K., Sikka, P., Pemberton, E., & Gross, J. J. (2024). Alexithymia profiles and depression, anxiety, and stress. *Journal of Affective Disorders*, 1-40.
- Qiu, F., Tang, W., Hu, T., Lu, X., Wu, S., & Zhou, X. (2025). The association between alexithymia and internet addiction disorder in a large sample of Chinese undergraduates: the role of sexual assault experiences. *Frontiers in Public Health*, 13, 1510630.
- Ran, J., Xu, J., Luo, D., Li, T., & Xu, J. (2025). Problematic internet use and aggression in Chinese middle school students: mediation effect of reality social connectedness. *Frontiers in Public Health*, 13, 1587400.
- Rana, J., Gupta, S., Darzi, M. A., Amin, F., Hakak, I. A., & Khurshid, S. (2024). Alexithymia, cognitive distortion and internet addiction: moderating role of emotional intelligence. *Psychological Reports*, 00332941241287429.
- Reis, M., Tomé, G., Ramiro, L., Coelho, F., & de Matos, M. G. (2025). Aggressive Behaviour and Its Relationship with Negative Events of Life Among Portuguese University Students, the Buss–Perry Aggression Questionnaire (AQ)—Reduced and Adapted Portuguese Version (AQ-RAPV). *Youth*, 5(1), 18.
- Ribes-Inesta, E., & Bandura, A. (Eds.). (2024). *Analysis of delinquency and aggression*. Taylor & Francis .
- She, Y., & Li, L. (2025). The association between school bullying involvement and Internet addiction among Chinese Southeastern adolescents: a moderated mediation model with depression and smoking. *Frontiers in Psychiatry*, 16, 1557108.
- Siann, G. (2024). *Accounting for aggression: Perspectives on aggression and violence*. Taylor & Francis .
- Tulasiewicz, J. R. (2024). *When Good Things Go Sour: An Ethnography of an American Internet Addiction Rehab*(Doctoral dissertation, UCL(University College London)).
- Tulasiewicz, J. R. (2024). *When Good Things Go Sour: An Ethnography of an American Internet Addiction Rehab*(Doctoral dissertation, UCL(University College London)).
- Wang, X., Sun, F., Geng, F., Chen, C., Wang, J., Wen, X., ... & Liu, H. (2025). The relationship between childhood trauma and internet addiction in adolescents with depression: the mediating role of insomnia and alexithymia. *BMC psychiatry*, 25(1), 298.
- Young, K. S. (2009). *Internet addiction test*. Center for on-line addictions.